

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ**

(назва освітньої компоненти)

для здобувачів вищої освіти **1 курсу денної та заочної форми здобуття освіти**
(2023-2024 н.р.)

освітньої програми «Біотехнологія»

(назва освітньої програми)

спеціальності «162 Біотехнології та біоінженерія»

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань «16 Хімічна інженерія та біоінженерія»

(шифр, назва галузі знань)

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧІ

Лісна Анастасія Геннадіївна

yezjf@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра управління та забезпечення якості у фармації.

2. Адреса кафедри: Україна, м. Харків, 61140, вул. О. Невського, 18, Тел.: (+38057) 771-81-47.

3. Веб-сайт кафедри: <http://quality.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Лісна Анастасія Геннадіївна

Кандидат фармацевтичних наук, доцент закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 8 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 8 років. Читає курс лекцій, проводить практичні та семінарські заняття з дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці в галузі та безпека життєдіяльності», «Безпека життєдіяльності та охорона праці», «Охорона праці та цивільний захист», «Економіка та організація біотехнологічних виробництв», «Логістика» та ін. Наукові інтереси: фармацевтична логістика, управління безпекою та охороною праці у фармацевтичній галузі, економіка закладів охорони здоров'я.

5. Консультації: відбуваються згідно з розкладом он-лайн, який розміщено на сайті кафедри управління та забезпечення якості у фармації за посиланням <https://quality.nuph.edu.ua/>.

6. Анотація освітньої компоненти: Освітня компонента є вибірковою в програмі підготовки здобувачів спеціальності «Біотехнології та біоінженерія» за освітньою програмою «Біотехнологія». Освітня компонента «Охорона праці та цивільний захист» спрямована на досягнення знань та вмінь складати і у подальшому використовувати алгоритми поведінки під час аварій, пожеж, військових дій і стихійних лих, своєчасно надавати допомогу постраждалим до прибуття кваліфікованої медичної допомоги.

7. Мета викладання освітньої компоненти: Метою викладання є отримання теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням безпечних і нешкідливих умов праці при організації роботи у закладах фармації, які включають негативну дію на людину та навколишнє природне середовище, приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 7. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у

загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК19. Здатність використовувати досягнення біотехнологій у процесах захисту довкілля, переробленні відходів в різних галузях промисловості та сільському господарстві.

9. Програмні результати навчання:

ПРН22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПРН27. Вміти оцінювати екологічні ризики від антропогенної діяльності, аналізувати та обґрунтовувати застосування технологій захисту довкілля та переробки відходів.

10. Статус освітньої компоненти: вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Філософія, етика та естетика», «Біобезпека та біоетика у біотехнології» та ін.

12. Обсяг освітньої компоненти: Зкредити ЄКТС 90 годин: 36 годин аудиторних занять, з них – 10 годин лекцій, 18 годин – практичних занять, 8 годин – семінарських занять, 54 години самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: онлайн-формат.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Охорона праці та цивільний захист

Тема 1. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці.

Основні розділи дисципліни «Охорони праці». Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Річна економія за рахунок поліпшення умов праці. Законодавство України про працю. Кодекс законів про працю. Трудові погодження, порядок укладання та розторгнення. Колективний договір. Охорона праці жінок, підлітків та інвалідів. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Медичні огляди працівників галузі, індивідуальні медичні книжки. Порядок навчання та перевірки знань співробітників з питань охорони праці. Інструктажі.

Тема 2. Нормативно-правові акти з ОП, що діють у галузі. Галузеві нормативно-правові акти. Стандарти, санітарні правила та норми. Показчик галузевих нормативів. Розробка нормативних документів згідно з вимогами НПАОП 0.00-6.03-93 Порядок розробки та затвердження власником нормативних актів з охорони праці та НПАОП 0.00-4.15-98 Положення про розробку інструкцій з охорони праці. Посадова інструкція провізора.

Тема 3. Санітарія та гігієна праці у закладах фармації. Характеристика закладів фармації. Вимоги до виробничих приміщень і устаткування закладів фармації. Вимоги санітарії при приготуванні та зберіганні лікарських засобів. Особиста гігієна персоналу в закладах фармації. Контроль за санітарним станом закладів фармації.

Тема 4. Аналіз умов праці на підприємствах галузі. Атестація робочих місць за умовами праці. Вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу, характерних для конкретного робочого місця. Гігієнічна оцінка умов праці згідно з гігієнічною класифікацією праці №4137-86. Загальні положення про атестацію. Рекомендації з проведення атестації робочих місць за умовами праці відповідно до постанови кабінету міністрів України від 1.09.1992 р. № 442. Оформлення результатів атестації. Карта умов праці. Пільги та компенсації.

Тема 5. Безпека праці та пожежна безпека у закладах фармації. Безпека праці з наркотичними, отруйними та сильнодіючими речовинами. Вимоги до пожежної безпеки закладів фармації. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки закладу фармації. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі.

Тема 6. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань, аварій. Класифікація виробничого травматизму відповідно ДСТУ 223-00 ССБП: залежно від характеру ушкоджень; важкості наслідків; видів відповідальності. Розслідування та облік нещасних випадків відповідно Постанови КМУ № 337 від 17.04.2019 р. Причини та методи аналізу травматизму. Зв'язок захворювання з умовами праці працівника. Порядок підтвердження професійного захворювання. Організація розслідування та облік професійних захворювань. Класифікація аварій за наслідками.

Розслідування аварій із нещасним випадком. Схема повідомлення про аварію. Акти і матеріали розслідування. Контроль і нагляд за розслідуванням.

Тема 7. Моніторинг та сценарійний аналіз виникнення і розвитку НС. Надзвичайні ситуації, причини виникнення та складові системи їх моніторингу. Найменування та визначення основних показників джерел природних НС та номенклатура, позначення, розмірність і порядок визначення параметрів уражальних чинників джерел природних НС, які контролюються і підлягають прогнозуванню. Основні етапи аналізу НС та прогнозування їхніх наслідків. Опис явищ, що прогнозуються, перелік вихідних даних. Способи виявлення потенційно небезпечних зон з імовірними джерелами НС.

Тема 8. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. Характеристика зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. Визначення параметрів зон забруднення радіоактивними та небезпечними хімічними речовинами під час аварійного прогнозування можливої обстановки за відповідними таблицями, тривалості дії ураження радіації та небезпечними хімічними речовинами. Розрахунок масштабів хімічного забруднення при довгостроковому прогнозуванні за еквівалентними значеннями небезпечних хімічних речовин в первинній та вторинній хмарі. Порядок нанесення зон радіоактивного та хімічного забруднення на план (карту). Розв'язання типових задач з оцінки радіаційної та хімічної обстановки. Планування заходів із запобігання поширенню інфекційних захворювань з первинного осередку.

Тема 9. Організація медичного забезпечення населення в зоні НС. Засоби медичного захисту, їх склад, умови накопичення, зберігання та використання за призначенням. Медичне майно, його класи, джерела забезпечення та визначення потреб у запасах оперативного резерву за видами медичних ресурсів. Створення певного резерву медичного майна і лікарських засобів, підтримання його на необхідному рівні. Організація захисту медичного майна в НС. Характеристика і структура втрат населення в умовах НС. Концепція організації надання медичної допомоги населенню в умовах НС. Розроблення, використання та забезпечення вдосконалення методів і засобів надання термінової медичної допомоги та евакуації постраждалого населення із зон НС. Комплект заходів із запровадження на територіях карантину та обсервації. Організація медичного забезпечення населення на збірних та приймальних еквівалентних, пунктах посадки і висадки на шляху слідування й у місцях тимчасового розселення.

Семестровий залік

14. Види та форми контролю:

Поточний контроль: усне опитування, складання тестових завдань, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Контроль змістового модуля: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістового модуля: для допуску до контролю змістового модулю 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами 1-9.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль – 5-8 балів за тему за практичними та семінарськими заняттями, змістовий модуль 1 – 15-28 балів.

Результати семестрового контролю у формі семестрового диференційованого заліку оцінюються за шкалою ECTS, 100-бальною та чотирибальною шкалою («зараховано», «не зараховано»).

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1: Охорона праці та цивільний захист. - оцінювання тем (1-9) (робота на заняттях 1-9): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань,	100 (100 %)

вирішення ситуаційних (розрахункових) задач	
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати (наукові доповіді, есе, презентації) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її не зарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») (<https://nuph.edu.ua/polozhennya-shhodo-organizacii-osvitnogo-procesu-u-nfau/>) згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/pol-a2.2-10-182_polozhennja-pro-vidpracjuvannja-propushhenih-zanjat-ta-porjadok-likvidacii-akademichnoi-riznici-1.pdf) згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2.-32-031_polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rezultativ-navchannja-zvo-u-nfau-red.05-2022.pdf). Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/pol-a2.2-38-050_polozhennja-pro-oskarzhennja-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolju-znan-zdobuvachami-vishhoi-osviti-u-nfau-red.01-2021.pdf).

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.3-32-208_polozhennja-pro-porjadok-viznannja-rezultativ-navchannja-otrimanih-shljahom-neformalnoi-ta-informalnoi-osviti-red.02-2022.pdf). Для оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача вищої освіти атестаційна комісія визначає обсяг і методи демонстрації та вимірювання цих результатів навчання з урахуванням їх змісту та можливої специфіки. Методи демонстрації та вимірювання результатів неформального та/або інформального навчання заявника можуть відрізнятися від методів, які застосовуються для здобувачів освіти в рамках відповідної освітньої програми, водночас вони повинні забезпечувати змістову валідність оцінювання. Атестаційна комісія приймає рішення про визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача, якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою.

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жуковина О.В., Грецька Г.А., Сагайдак Р.В. Основи охорони праці: метод. рекомендації для проведення семінарських занять. Х.:НФаУ, 2018. 59 с. 2. Соціальна та виробнича безпека діяльності : навч. посібник [для здобувачів вищої освіти спец. «Освітні,
-------------------------------	--

	<p>педагогічні науки» освітньої програми «Педагогіка вищої школи» / А. А. Котвіцька [та ін.] ; за ред. доц. О. В. Жуковіної ; НФаУ, Державна служба України з питань праці. Харків : НФаУ, 2019. 220 с.</p> <p>3. Охорона праці та цивільний захист : підручник / За ред. О. Г. Левченка. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 420 с.</p>
<p align="center">Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти</p>	<p>1. Запорожець О.І., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільний захист: підручн. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 264 с.</p> <p>2. Зацарний В. В., Зацарна О.В., Землянська Н.А. Безпека життєдіяльності: навч. посібн. К.: НТУУ «КПІ», 2016. 230 с.</p> <p>3. Ковжого С.О., Тузіков С., Карманний Є. В., Зенін А. П. Цивільний захист і охорона праці в галузі : навч. посіб. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого», 2012. 192 с.</p> <p>4. Lisna A.G., Kovalenko Sv.M., Litvinova O.V. Directions for improvement of the system of labor protection management at a pharmaceutical enterprise using digital technologies // Annals of Mechnikov Institute. - 2023. - №2. - 31-36 p.</p> <p>5. Лісна, А.Г. "Актуальність фармацевтичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій" / А.Г. Лісна, С.М. Коваленко // Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України : матеріали ІХ Всеукр. заочної наук.-практ. інтернет-конф., м. Київ, 28. квіт. 2023 р. Київ: УДУ, імені Михайла Драгоманова 2023. С. 93-94.</p> <p>6. Коваленко, С.М. Особливості організації охорони праці в закладах фармації/ С.М. Коваленко, А.Г. Лісна // Актуальні проблеми якості, менеджменту і економіки у фармації і охороні здоров'я : матеріали І Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 19 трав. 2023 р. Харків: НФаУ, 2023. С. 164-165.</p>
<p align="center">Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти</p>	<p>1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://quality.nuph.edu.ua/.</p> <p>2. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/</p> <p>3. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://rada.gov.ua</p> <p>4. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-okhoroni-zdorovya-ukraini/</p> <p>5. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.dsns.gov.ua/.</p> <p>6. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://dsp.gov.ua/.</p> <p>7. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/</p>
<p align="center">Система дистанційного навчання Moodle</p>	<p>https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=5121</p>

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: наявність персонального комп'ютера/ноутбука/планшета/смартфона із доступом в Інтернет та встановленим ZOOM пристроєм, Microsoft Office, Microsoft Office Visio, віртуальне навчальне середовище Moodle, мультимедійний екран.